

Ἐκ τῆς ἀποφάσεως τῆς Ἐπιτροπῆς ἐκδόσεως τῆς ἑξῆς ἐκδόσεως τῆς «Εὐτέρπης» ἐκληρονομήσατε τὴν πρὸς τὴν δημοσιογραφίαν κλίσιν.

Εἰς τὴν ἱστορίαν τῶν Ἀθηναίων τῆς ὁποίας ἀκούρατος ἐξακολουθεῖτε νὰ γράφετε σαράντα τώρα ἔτη τὰς σελίδας ἀγαπητὲ συνάδελφε, ἰδιαίτερος βέβαια μελετᾶτε τὴν ἱστορίαν τοῦ προαστείου ἐκείνου, ὅπου ἐδίδαξεν ὁ Πλάτων, τοῦ προαστείου τῆς Ἀκαδημίας τῆς ὁποίας κατέστη ἔκτοτε τὸ ὄνομα σύμβολον παγκόσμιον τῆς καλλιτεχνίας τῆς ἐπιστήμης, τῶν γραμμάτων καὶ τῶν τεχνῶν.

Εἰς τὴν ἱστορίαν αὐτὴν μὴ παραλείψετε ἐκ μετριοφροσύνης νὰ προσθέσετε, ὅτι ἡ νεαρά μας Ἀκαδημία, πρῶτον φιλολογικὸν ἔργον ἐβράβευσεν τοὺς Χαλκοκονδύλας τοῦ Δημ. Καμπούρογλου καὶ πρῶτον Ἀκαδημαϊκὸν ἐξέλεξεν ἡ τάξις τῶν γραμμάτων καὶ τεχνῶν τὸν ἱστοριογράφον τῶν Ἀθηναίων.

Οἱ τίτλοι οὗτοι τιμοῦν ἐξ ἴσου ὑμᾶς καὶ τὴν Ἀκαδημίαν.

Ὁ κ. Δ. Καμπούρογλος ἀπαντᾷ εἰς τὴν προσφώνησιν τοῦ κ. Προέδρου διὰ τῆς κάτωθι ἀνακοινώσεως.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΕΙΣ ΜΕΛΩΝ

Ἀνακοίνωσις κ. Δημ. Καμπούρογλου (ἀπαντῶντος εἰς τὴν προσφώνησιν).

Ἐπιθυμῶ καὶ ὀφείλω ἐν πρώτοις νὰ εὐχαριστήσω διὰ τὰς περὶ τῶν γονέων μου, περὶ ἐμοῦ καὶ τοῦ ἔργου μου τόσον τιμητικὰς καὶ τόσον συμπαθεῖς ἐκφράσεις τοῦ κ. Προέδρου, ἀπὸ τὰ χεῖλη τοῦ ὁποίου πάντοτε τὸ εὐφημον καὶ τὸ εὐμενὲς ἠκούσθη· νὰ τὸν παρακαλέσω δὲ νὰ μεταδώσῃ τὰς εὐχαριστίας μου καὶ πρὸς ἅπαντα τὰ μέλη τῆς Ἀκαδημίας Ἀθηναίων, τὰ ὅποια διὰ τῆς ψήφου των μὲ ἀνέδειξαν συνάδελφόν των, ὡς καὶ πρὸς τὴν ἐπικυρώσασαν τὴν ἐκλογὴν μου αὐτὴν ὑπάτην καὶ κυβερνητικὴν Ἀρχήν.

Ἐργασία ἡμίσεως καὶ πλέον αἰῶνος ἐπεβραβεύθη οὕτω, διὰ τῆς ἀπονομῆς τῆς Ἑλληνικωτάτης τῶν τιμῶν.

Ἀληθῶς, παρὰ τὰς οἰασδήποτε δημοιοργικὰς μου ἐμφανίσεις, ἐπεκράτησε νὰ χαρακτηρίζωμαι ὡς Ἀθηναιογράφος ἰδίως, καὶ φυσικὰ, ἐντὸς τοῦ κύκλου τῶν σχετικῶν ἐργασιῶν μου αὐτῶν περιλαμβάνεται, πρωτίστως μάλι-

στα, ὑπὸ ἱστορικὴν καὶ τοπογραφικὴν ἔποψιν, ἡ Πλατωνικὴ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν.

Ἔστι οὖν ἡ Ἀκαδημία τῆς ἀκμῆς, οὐδὲ τῆς μειώσεως τῆς φωταυγείας της μέχρι τῆς τελευταίας αὐτῆς ἀναλαμπῆς.

Καὶ πάρα κάτω :

Ἡ Ἀκαδημία τῆς ἐρειπώσεως.

Ἡ τύχη μου ἠθέλησε νὰ γίνω ἐρειπιολόγος.

Ἀλλὰ μέσα εἰς τὰ ἐρείπια κατοικεῖ ὁ θρῦλος, καὶ τὸν θρῦλον γεννᾷ ἡ Ἀκμή.

Ἡ παρακμὴ γεννᾷ τὴν λήθην.

Καὶ εἶναι ἡ ἀκμὴ τοῦ ἀρχαίου βίου καὶ ὁ θρῦλος τῆς σκλαβιάς, τὰ δύο βάρθρα — τὸ πρῶτον καὶ τὸ τελευταῖον — τῆς ἀχειροποιήτου ἐκείνης γεφύρας ἢ ὁποῖα ἐμφανίζει ἐνιαῖον, τὸ ἀμιγῆ καὶ τὸ ἄσπιλον τῆς Ἑλληνικῆς ψυχῆς.

Ἀλλ' ἄρα γε πᾶσα ἀπήχησις τοῦ ἀρχαίου βίου νὰ εἶναι καὶ θρῦλος;

Διαδόσεις καὶ πληροφορίαι ποικίλαι, ὀφειλόμεναι : εἰς διδασκαλίας λογίων· εἰς βεβαιώσεις ἢ ἀφηγήσεις περιηγητῶν, ταξειδιωτῶν ἢ ἀπλῶς ἐπισκεπτῶν· εἰς κρίσεις, ἐνίοτε καὶ ἐπινοήσεις συγγραφέων· τὰ ἀπομεινάρια παλαιῶν ἀναγνωσμάτων, παραδιδόμενα ἀπὸ στόματος εἰς στόμα καὶ οὕτω χρονίζοντα· τὰ σημειώματα τῶν Παραδοξογράφων· τὰ ἀερολογήματα τῶν παραδοξολόγων — κατ' εὐθείαν ἀπογόνων τῶν ἀρχαίων «ἐξηγητῶν τῶν ἐπιχωρίων» καὶ προγόνων τοῦ «καλῶς πληροφορημένων» τῆς σήμερον... Πάντα ταῦτα δὲν εἶναι βεβαίως θρῦλοι· δὲν ἐκπηγάζουν δηλαδὴ ἀμέσως, ἀπὸ περιπέτειαν ἢ δρᾶσιν προσωπικότητος, ἀπὸ σοφὸν ἢ συγκλονιστικὸν ἄκουσμα, ἀπὸ λογοτεχνικὴν ἐκδήλωσιν, ἀπὸ καλλιτεχνικὴν ἐντύπωσιν, ἀπὸ κοινωνικὴν ἢ πολιτικὴν κίνησιν, ἀπὸ θρησκευτικὴν ἢ μυστικὴν δοξασίαν, ἀπὸ νίκην, ἀπὸ ἥτταν, ἀπὸ ἀναστάτωσιν, φυγὴν ἢ ἐξόντωσιν, ἀπὸ φυσικὴν καταστροφὴν, ἀπὸ τὴν εὐτυχίαν ἢ τὸν ὄλεθρον τοῦ Κράτους ἢ τοῦ Γένους. Συνολικῶς δέ, πᾶσαι αἱ τοιαῦται ἀδέσποτοι ἀπηχῆσεις δὲν ἔχουν, ὅπως οἱ πραγματικοὶ θρῦλοι παρὰ τὰς ποικίλας ἐπιδράσεις τῶν αἰώνων διὰ μέσου τῶν ὁποίων διήλθον, τὴν **βάσιν ἀληθῆ**. Εἶναι ἀπλῶς φῆμαι, συνήθως μόνον γινῶμαι, ἐνίοτε μάλιστα καὶ δημιουργήματα τῆς στιγμῆς, παντὸς θεω-

ροῦντος καθήκον του, νὰ μὴ ἀφήσῃ ἀνικανοποίητον πᾶσαν εἰς αὐτὸν προσφυγὴν.

Δὲν ἔμεινε κέντρον διδαχῆς ἢ συζητήσεως: Στοά, Σχολή, Διδασκαλεῖον — τοῦ τελευταίου μάλιστα εἶδους καὶ τινα ἄγνωστα ἄλλοθεν — τὸ ὁποῖον νὰ μὴ καθορίζεται. Δὲν ἔμεινε φιλόσοφος, ρήτωρ, ποιητὴς τραγικὸς ἢ κωμικὸς, ὁ ὁποῖος νὰ μὴ συσχετίζεται πρὸς τὰ κέντρα αὐτά. Δὲν ἔμεινεν οἴκημα ἐπιφανοῦς ἀνδρὸς τῆς Ἀθηναϊκῆς ἀρχαιότητος — ὡς Παλάτια μάλιστα χαρακτηρίζονται τὰ ἀφελῆ καὶ ἀπέριττα σπιτάκια τῶν μεγαλοφυῶν παραγόντων τοῦ ἀπροσπαλάστου ἐκείνου εἰς ὕψος δημοσίου μεγαλείου — τοῦ ὁποῖου ἢ θέσις νὰ μὴ καταδεικνύεται ὑπὸ τῶν Παραδοξογράφων ἰδίως.

Ἄλλὰ μὴ νομίση τις ὅτι οἱ σημαντικώτατοι οὗτοι τῶν φορέων καὶ διαδοτῶν ποικίλων πληροφοριῶν ἀναγομένων εἰς γεγονότα, εἰς πρόσωπα, εἰς τοποθεσίας, εἰς μνημείων μεταβολὰς ἢ φθοράς . . . εἶναι κατὰ ταῦτα καὶ ἄχρηστοι, ἀφοῦ μάλιστα παρέχουν καὶ κείμενα, ἐμφανίζοντα εἰκόνα τῆς συγχρόνου των διανοητικῆς ἐντάσεως, καλλιτεχνικῆς ἀντιλήψεως καὶ γλωσσικῆς καταστάσεως. Ἐνίοτε εἶναι καὶ πολύτιμοι μάλιστα, ὡς ἂν δὲν στηρίζονται μόνον ἐπὶ τῶν ἐντυπώσεών των, ἐπὶ τῆς φαντασίας των, ἐπὶ τῆς ἀκρισίας των πρὸς περιφανῆ δικαίωσιν τοῦ τίτλου τοῦ παραδοξογράφου, ἀλλ' ἐρωτοῦν, ἀλλὰ συμβουλεύονται καὶ τὸν Τόπον.

Ἀρκεῖ ὁ χειριζόμενος αὐτοὺς νὰ ἔχη τὰ πρὸς τοῦτο ἐφόδια καὶ τὴν ἀπαραίτητον ἰδιοφυΐαν.

Ὁ δὲ ἐπιδιδόμενος εἰς τὴν μελέτην ἐνὸς θρύλου πρὸ παντὸς ὀφείλει νὰ ἔχη ὑπ' ὄψιν του ὅτι ὁ θρύλος πρέπει νὰ λαμβάνεται καὶ νὰ ἐξετάζεται ὅπως ἐμφανίζεται καὶ παραδίδεται: ἐνιαίως, ἀδιαιρέτως καὶ ἀμεταβλήτως πρὸ παντὸς δὲ νὰ μὴ ἀναλύεται.

Ὁ λεπτολογῶν περὶ ἐνὸς θρύλου ὁμοιάζει πρὸς τὸν ἰστάμενον ἀπέναντι περικαλλοῦς εἰκόνας καὶ ἐνδιαφερόμενον μόνον περὶ τοῦ τρόπου κατὰ τὸν ὁποῖον ὁ ἀριστοτέχνης ἀναμιγνύει τὰς χρωματιστικὰς του οὐσίας.

Ἐξ ἄλλου ὁμως καὶ πρὸ παντὸς ἐνθουσιασμοῦ, ὁ φιλότεχνος δικαιούται βεβαίως νὰ ἐξακριβώσῃ: τὴν προσέλευσιν τῆς εἰκόνας, τὴν γνησιότητά της, τὸ ὄνομα τοῦ κατόχου καὶ πρὸ παντὸς τὸ ὄνομα τοῦ δημιουργοῦ της. Ὁ δὲ

λαογράφος, γνωστοῦ ὄντος, ὅτι κάτοχος μὲν τοῦ θρύλου ὀφείλει νὰ εἶναι ὁ λαὸς καὶ δημιουργός, ὑφ' ἣν ἐμφανίζεται μορφήν ὁ θρύλος οὗτος, ὁ χρόνος, δικαιούται καὶ ὀφείλει νὰ ἐξακριβώσῃ τὴν προέλευσιν καὶ τὴν γνησιότητά του.

Εὐτύχημα εἶναι ὅτι εἰς εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν, μέχρι κυρίως τοῦ Ἀγῶνος, στοργικῶς εἶχον ἀποθησαυρισθῆ ἀλλὰ καὶ ἀνὰ τὴν Ἀττικὴν αὐτὴν εἶχαν περισωθῆ, ἀληθεῖς καὶ γνήσιοι θρυλοὶ μὴ ἐξαφανισθέντες ἀκόμη τοπογραφικῶς ἰδίως. Ἀλλὰ περὶ αὐτῶν δὲν πρόκειται σήμερον.

Ὡς πρὸς δὲ τὰς θρυλομόρφους δοξασίας τῶν Ἀθηνῶν, ἐπεκράτησεν ἢ μὴ ὅλως ἀβάσιμος γνώμη, ὅτι κυρίως ἐπέζησαν, αἱ σχετιζόμεναι πρὸς σοφοῦς δοξασίαι· ὅτι δὲ ἡ πολεμικὴ καὶ ἡ πολιτειακὴ δόξα ἐλησμονήθη. Ἡ ἐπιμελεστέρα ὅμως, ἢ ψυχροτέρα, ἔρευνα καταλήγει εἰς τὸ θλιβερόν συμπέρασμα: ὅτι ἐλησμονήθησαν μὲν τὰ πρόσωπα, περιεσώθησαν δὲ τόπων ὀνόματα καὶ μνημείων ἔρειπώματα, πρὸς τὰ πρόσωπα αὐτὰ ὀρθῶς ἢ μὴ σχετισθέντα.

Ἄς λάβωμεν ὑποδειγματικῶς δύο τοιαύτης μορφῆς θρύλους, ἀναφερομένους εἰς δύο φιλοσόφους καὶ εἰς δύο μνημεῖα: τὸν περὶ τοῦ Διογένους θρύλον σχετιζόμενον πρὸς τὸ χορηγικὸν τοῦ Λυσικράτους, καὶ τὸν περὶ τοῦ Σωκράτους σχετιζόμενον πρὸς τὸ Ὁρολόγιον τοῦ Ἀνδρονίκου.

Αἱ λοιπόν! Τὸ «Φανάρι τοῦ Διογένη» εἶναι μεταγενέστερον εὐφρολόγημα κάποιου, ὁ ὁποῖος, κατὰ τοὺς χρόνους του, ἔλαβε τὸν κόπον νὰ ζητῆ ἄνθρωπον εἰς τὰς Ἀθήνας.

Ἀπόδειξις ὅτι τὸ αὐτὸ μνημεῖον, ὅχι μόνον εἰς τοὺς παλαιούς Παραδοξογράφους, ἀλλὰ καὶ εἰς Βυζαντινοὺς συγγραφεῖς ἀκόμη τῆς σπονδαιότητος καὶ τῆς σημασίας τοῦ Μιχαὴλ Ἀκομινάτου, χαρακτηρίζεται ὡς «λύχνος τοῦ Δημοσθένους».

Καὶ ἐπροτάθη ἡ συμβιβαστικὴ λύσις: ὅτι δηλαδὴ πρόκειται περὶ δύο λύχνων: τοῦ Διογένους ὁ λύχνος, ὅστις ὡς φανάρι μνημειακῶς περιεσώθη καὶ τοῦ Δημοσθένους, ὅστις ὡς λύχνος ἐξέλιπε.

Διὰ τὸν λύχνον τοῦ Δημοσθένους μάλιστα ἀναγράφεται εἰς περιηγητὰς περιπετειώδους καὶ λεπτομεροῦς ἀφήγησις, ἀναφερομένη εἰς τὸν μνη-

μειακὸν ἐκεῖνον λόχρον, μέσα εἰς τὸν ὁποῖον ὁ Δημοσθένης ἐνεκλείσθη, ὅπως συγγράφη καὶ ἀπαγγείλῃ τὰς ῥητορείας του. Αὐτὸς δέ, φαίνεται, θὰ εἶναι ὁ λόγος, διὰ τὸν ὁποῖον καὶ τὸν κατηγορήσαν ὅτι τὰ ἔργα του «ᾔζουσιν ἔλληγχρίων».

Ἡμεῖς ἐν τούτοις δὲν εὗρομεν ἀποχρώντως δικαιολογουμένην τὴν γειτονικὴν συνύπαρξιν τοῦ Δημοσθένους καὶ τοῦ Διογένους εἰς τὴν φωταφίαν ταύτην τῆς ὁδοῦ Τριπόδων.

Καὶ οἱ περὶ τοῦ Σωκράτους δὲ θρυλοὶ δὲν φαίνονται γνήσιοι. Καὶ ὁ μὲν σχετιζόμενος πρὸς τοὺς γνωστοὺς θαλάμους κατὰ τοὺς πρόποδας τοῦ Μουσείου τὸ ὁποῖον ἐπιστέφει ὁ δημοφιλὴς Φιλόπαππος, ὁ περὶ τῶν φυλακῶν τοῦ Σωκράτους δηλαδὴ θρυλός, φαίνεται μεταγενέστερον δημιούργημα, ἀλλὰ καὶ ὁ χαρακτηρισμὸς ὑπὸ τῶν Παραδοξογράφων τοῦ Ὁρολογίου τοῦ Ἀνδρονίκου ὡς διδασκαλείου καὶ τάφου τοῦ Σωκράτους δὲν εἶναι δυνατὸν νὰ εἶναι γνήσιος Ἀθηναϊκὸς θρυλός, ὅχι μόνον διὰ τὴν ἔλλειψιν συγχρονισμοῦ καὶ πάσης, ἔστω καὶ πόρρωθεν, μνημειακῆς ἀλλὰ καὶ βασικῆς σχέσεως, ἀναφερομένης τυχὸν εἰς χρόνους προγενεστέρους τῆς ιδρύσεως τοῦ μνημείου, αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ δι' ἄλλον λόγον: λαογραφικὸν τοῦτον.

Ὁ Ἀθηναϊκὸς δηλαδὴ λαὸς ἀπ' αἰῶνων ἐδέχθη καὶ ἐπίστευσεν, ὅτι εἰς τὸν Πύργον τῶν Ἀνέμων ἔχουν συγκεντρωθῆ ὅλα τὰ ἀερικὰ τοῦ μυστικοῦ κόσμου, μαζὶ δὲ μὲ αὐτά, φυσικῶς, καὶ ὅλα τὰ δαιμόνια· ἐκτὸς ἂν εἰς αὐτὰ καταλέγει ὁ λαὸς καὶ τὸ Δαιμόνιον τοῦ Σωκράτους.

Ὡς πρὸς τὸν καυμένον τὸν Πλάτωνα παρατηροῦμεν, ὅτι ὅχι μόνον τὰ Πλατώνεια δὲν ἐορτάσθησαν εἰς τὰς Ἀθήνας, ἀλλ' οὔτε καὶ δρόμον ἔχει ἐπ' ὀνόματί του εἰς τὴν πόλιν τῶν Ἀθηνῶν ὁ Πλάτων.

Καὶ εἶναι μὲν ἀληθὲς ὅτι τῷ ἀνεγνωρίσθη μία πάγκυφος ἐλαία κατὰ τὴν Ἰερὰν ὁδόν, ἀλλὰ τὸ αὐτὸ δένδρον μέχρι πρό τινων ἐτῶν, ἐπὶ τῶν ἡμερῶν μου ἀκόμη, ἐχαρακτηρίζετο ὡς ἐλαία τοῦ Περικλέους. Τώρα δυνάμει τίνος ἀποφάσεως ἐπεδικάσθη κατόπιν αὕτη εἰς τὸν Πλάτωνα ἀγνοῶ.

Ἡ αὐτὴ λήθη ὅμως δὲν ἐπῆλθε καὶ ὡς πρὸς τὴν Ἀκαδημίαν του. Κάθε ἄλλο μάλιστα.

Ἡ Ἀκαδημία τοῦ Πλάτωνος, ἡ Ἀκαδημία τῶν Ἀθηνῶν, θρυλικῶς

υφίσταται καὶ ἀκμάζει διὰ μέσου τόσων αἰώνων καὶ τοιούτου σκοτούς. Τοπωνυμικῶς δὲ ζῆ μέχρι καὶ τῶν ἡμερῶν ἡμῶν, ὑφ' ὃν ἀνέκαθεν περιεσώθη λαϊκὸν γλωσσικὸν τύπον: «τὰ Καθήμια». Ζῆ εἰς τὴν κατὰ παράδοσιν συνεχῆ καὶ ἀδιάλειπτον μνήμην καὶ εἰς τὰ χεῖλη τῶν ἐντοπίων τῶν χώρων ἐκείνων κατοίκων, ἀλλὰ καὶ εἰς πλῆθος νοταρικῶν ἐγγράφων.

Τὸ παράδοξον εἶναι, ὅτι «κατὰ κακὸν στραβοῦ σημάδι» κάτι μᾶς λέγουν ἐπὶ τοῦ προκειμένου καὶ αὐτοὶ οἱ Παραδοξογράφοι.

Ἄς ἀναφέρωμεν τὰ κατ' αὐτοὺς προῶτον, περιοριζόμενοι ὑποδειγματικῶς εἰς τοὺς δύο ἐπιφανεστέρους, ἀνωνύμους δὲ ἀμφοτέρους.

Ὁ παλαιότερος τῶν Παραδοξογράφων αὐτῶν κατέλιπε σημεῖωμα παρατηρηθὲν εἰς κώδικα τῆς ποτὲ Αὐτοκρατορικῆς Βιβλιοθήκης τῆς Βιέννης. Φέρει τοῦτο τὴν ἐπιγραφὴν: «τὰ Θέατρα καὶ τὰ Διδασκαλεῖα τῶν Ἀθηνῶν», χωρὶς ἐν τούτοις νὰ δικαιολογῆ τὸ σημεῖωμα τοῦτο τὸν τίτλον του. Τὸ περὶ οὗ ὁ λόγος Σημεῖωμα ἐχαρακτηρίσθη ὡς γραφὲν κατὰ τοὺς τελευταίους χρόνους τῆς ἐν Ἀθήναις Φραγκοκρατίας, ἣτις ὀριστικῶς ἔληξεν κατὰ τὸ ἔτος 1458, καὶ κατὰ τὴν κατάληψιν τῶν Ἀθηνῶν ὑπὸ τῶν Τούρκων.

Ἡμεῖς ἔχομεν λόγους νὰ πιστεύωμεν, ὅτι τὸ παραδοξογράφημα τοῦτο ἀρχικῶς ἐγράφη κατὰ τοὺς προφραγκικὸς Βυζαντινοὺς χρόνους.

Ὅπως δὲ ποτε, προκειμένου περὶ τοῦ θέματος ἡμῶν ἐν τῷ Σημειώματι χωρίζεται ἡ Ἀκαδημία, τοῦ Διδασκαλείου τοῦ Πλάτωνος. Φαίνεται ὅμως ὅτι τοῦτο προέρχεται ἀπὸ λάθος μνημονικὸν ἢ ἀντιγραφικόν· διότι ὁμοφώνως πάντες οἱ Παραδοξογράφοι, «εἰς τὰ Βασιλικά», εἰς θέσιν δηλαδὴ χαρακτηριζομένην σήμερον διὰ τοῦ ὄρου «Τὰ τρία γεφύρια», τοποθετοῦν «Διδασκαλεῖον τῶν Στοϊκῶν».

Ἡ φράσις τοῦ Σημειώματος ἔχει ὡς ἐξῆς:

«Πρῶτον ἢ Ἀκαδημία ἐν χώρῳ τῶν Βασιλικῶν . . . δεύτερον . . . τρίτον τὸ τοῦ Πλάτωνος Διδασκαλεῖον εἰς τὸ Παραδείσιον».

Τὸν εὐγνωμονοῦμεν διὰ τὴν τρίτην ταύτην πληροφορίαν, ἢ ὅποια εἶναι σπουδαία.

Κατὰ τοὺς Βυζαντινοὺς δηλ. χρόνους οἱ μεγάλοι κῆποι καὶ ἰδίως οἱ ἀνθῶνες ὠνομάζοντο παραδείσια. Ὅπως δὲ παρ' ἡμῶν σήμερον ὑπάρχουν

μὲν κῆποι, ἀλλ' ὑπάρχει καὶ ὁ Κῆπος, διὰ τοῦ ὁποίου ὄρου χαρακτηρίζεται ὁ Ἑθνικὸς ἀποκαλούμενος ἥδη, ὁμοίως καὶ κατὰ τοὺς χρόνους τοῦ παραδοξογράφου αὐτοῦ, ἐνῶ ὑπῆρχον πολλὰ παραδείσια εἰς τὰ περὶχωρα τῶν Ἀθηνῶν ὑπῆρχε καὶ τὸ **Παραδείσιον**: διὰ τοῦ ὄρου δὲ αὐτοῦ ἐχαρακτηρίζετο ὁ Κῆπος τοῦ Πλάτωνος.

Ὅτι δὲ ὑπῆρχον παραδείσια — ἄσχετα ἐννοεῖται ὅπως πρὸς τὰ Πατίσια, διὰ τὰ ὅποια ἡ ἐργασία ἡμῶν παρέχει ἀποδείξεις, ὅτι τὸ κατ' ἐπέκτασιν τῆς ἀρχικῆς του περιοχῆς ὄνομα τοῦτο ὀφείλεται μᾶλλον εἰς τὸν μακαρίτην Πατίχ-ἀγᾶν παρὰ εἰς τὸν *Radichah* διότι εὐκρινῶς πάντοτε ἀκούεται τὸ στοιχεῖον **ταῦ** — ὅτι ὑπῆρχαν παραδείσια εἰς τὰ περὶχωρα τῶν Ἀθηνῶν μανθάνομεν ρητῶς ἀπὸ τὸν περίφημον «Θρηνον τῆς Ἀθήνας» δι' οὗ θρηνεῖται ἡ καταστροφή ἰδίως τῶν περιχώρων.

Ἀναφωνεῖ δηλ. ἡ θρηνοῦσα Ἀθήνα:

«ὦ παραδείσια μου τερπνὰ καὶ τίς νὰ σᾶς γεργεύῃ;

«ὦ ἄρουραί μου ἔξακουσαί, καὶ τίς νὰ σᾶς τρυγήσῃ;»

Ὁ δεύτερος Παραδοξογράφος, ἐν πλήρει τουρκοκρατία ἀκμάσας καὶ αἰωνιάς τινας μεταγενέστερος τοῦ πρώτου, ἔγραψεν, ἀνωνύμως ἐπίσης, σημείωμα, ἐπιγραφόμενον: «Περὶ τῆς Ἀτικῆς», καὶ παρατηρηθὲν εἰς κώδικα τῆς Ἑθνικῆς τῶν Παρισίων Βιβλιοθήκης.

Οἱ ἀσχοληθέντες περὶ αὐτοῦ ἐγνωμάτευσαν, ὅτι οἱ χρόνοι τοῦ καταρτισμοῦ τοῦ σημειώματος τούτου, πάντως ἐντὸς τῶν αἰώνων τῆς Τουρκοκρατίας, εἶναι ἀκαθόριστοι.

Μὴ τοὺς πιστεύετε. Τοῦτο ἐγράφη πάντως μετὰ τὸ ἔτος 1690. Ὁ δὲ λόγος εἶναι ὅτι, εἰς τὴν δευτέραν ἀκριβῶς γραμμὴν τοῦ σημειώματος φέρεται τὸ ἐξῆς:

«Τὸ Ἰσμαῖδι εἶναι ὁ ναὸς τῆς Ἀθηναῖς τῆς Παλλάδος».

Ὡς γνωστὸν δηλ. τὸ Μεγάλο Τζαμί τοῦ Παρθενῶνος συγκατεστράφη μετ' αὐτοῦ κατὰ τὴν 16^{ην} Σεπτεμβρίου τοῦ 1687 καὶ αἱ Ἀθηναίαι ἀπὸ τοῦ ἐπομένου ἔτους 1688 ἔμειναν ἐπὶ τρία ἔτη ἔρημοι κατοίκων. Ὅταν οἱ κάτοικοι ἐπανῆλθον, ἀπὸ τοῦ ἔτους 1690 καὶ ἐξῆς, τότε ἐχαρακτηρίσθη ὁ ἀτυχῆς Παρθενὼν ὡς Ἰσμαῖδι δηλ. ὡς Τουρκικὸν εὐκτήριον χωρὶς μνα-

ρέν. Τὸ Ἰσμαῖδι τοῦτο ιδρύθη τότε ἐντὸς τοῦ Παρθενῶνος, ἐρειπωθὲν κατὰ τὸν Ἀγῶνα. Ἀπὸ τῆς ἐγκαταστάσεως δὲ τοῦ Βασιλείου, ὅτε ἤρχισεν ἡ ἐκκαθάρισις τῆς Ἀκροπόλεως ἀπὸ παντὸς μὴ ἀρχαίου οἰκοδομήματος, παρέμενε τοῦ Ἰσμαϊδίου τὸ σκέλεθρον ἔνεκα ἐλλείψεως σχετικῆς πιστώσεως, ἕως ὅτου, εἰσελθούσα ἡ θύελλα τῆς 14^{ης} Ὀκτωβρίου τοῦ 1852, ἐσάρωσε τὰ ἀπομεινάρια του.

Αἱ δύο τελευταῖαι λοιπὸν σειραὶ τοῦ Παραδοξογράφου αὐτοῦ ἔχουν ὡς ἐξῆς:

«Εἰς τὰ Βασιλικὰ ἦτον σχολεῖον τῶν Στωϊκῶν. Εἰς τὴν Ἀκαδημίαν ἦτον σχολεῖον τοῦ Πλάτωνος».

Ἀκαδημίαν λέγει καὶ ὄχι Ἀκαδημία, ἀκολουθῶν τὴν λαϊκὴν ἐκδοχὴν.

Τώρα θὰ ζητήσωμεν συγγνώμην καὶ ἄδειαν ἀπὸ τὸν Μακαριώτατον νὰ τάξωμεν εἰς τοὺς παραδοξογράφους καὶ ἓνα Ἐπίσκοπον.

Εἶναι οὗτος ἐπίσκοπος Ναζιανζοῦ, ὀνομάζεται Ἰγνάτιος, ἐπεσκέφθη δὲ καὶ τὰς Ἀθήνας κατὰ τὸ ἔτος 1772.

Ἡ περιήγησις του παρέμεινε ἀνέκδοτος. Εὐτυχῶς ὁ κάτοχος αὐτῆς, πολὺκλαυστος ἱστοριοδίφης τῆς Θράκης, μοι ἀπέστειλε τὴν περὶ τῶν Ἀθηνῶν σχετικὴν περικοπὴν τοῦ Θρακὸς πατριώτου του, τὴν ὁποίαν καὶ ἐδημοσίευσα.

Ὁ Ἰγνάτιος λαμβάνει μὲν ὑπ' ὄψιν καὶ σχεδὸν ἀντιγράφει τὰ πρὸ αὐτοῦ σχετικὰ κείμενα καὶ ἰδίως τὰς εἰς τὴν Τουρκογορραϊκίαν τοῦ Κρουσίου ἀποκειμένας ἐπιστολάς, ἀλλὰ προσθέτει καὶ ἰδίας παρατηρήσεις, πολυτίμους ἐν τῇ συντομίᾳ των.

Περὶ τῆς Ἀκαδημίας σημειώνει ταῦτα:

«Διῆλθον φιλοπραγμονήσας τὰς ποτὲ Ἀκαδημίας τοῦ Πλάτωνος, αἱ τανῦν λέγονται Ἀκαδήμια».

Ἀρκοῦν βεβαίως ταῦτα.

Ὡς εἶπομεν καὶ μέγας ἀριθμὸς Νοταρικῶν ἐγγράφων χαρακτηρίζει τοὺς χώρους αὐτοὺς ὡς Καθήμια. Καὶ ἡ λαϊκὴ δὲ παράδοσις τὸν ὄρον αὐτὸν ἀπεδέχθη ἀπ' αἰῶνων καὶ τὸν τηρεῖ μετὰ παραδειγματικῆς εὐλαβείας.

Οὕτω ὁ θροῦλος, ὅστις ἐδημιουργήθη κατ' αὐτοὺς τοὺς χρόνους τῆς Πλατωνικῆς ἀκμῆς, ἐξεκίνησε διὰ μέσου τῆς σειρᾶς τῶν αἰῶνων, ἐπέζησε, καὶ δὲν παρέδωκεν ἀκόμη τὸ μυστικόν του.

Τὸ περιεργον εἶναι, ὅτι μεταξὺ τῶν παλαιῶν Νοταρικῶν ἐγγράφων τὰ ὅποια πρὸς τοῦτο ἠρξάνθησαν, ἀνεῦρον καὶ αὐτὸν τὸν τίτλον τῆς ἐπὶ Τουρκοκρατίας ἀγορᾶς τῶν περὶ τὸν ἐκεῖσε ναῖσκον τοῦ Ἁγίου Νικολάου χώρων.

Κατὰ τοὺς χώρους αὐτοὺς ἀνευρέθη μέγας ἀριθμὸς συντριμμάτων γλυπτῶν μαρμάρων.

Ταῦτα εἶχον ἐντοιχισθῆ εἰς μίαν παραδοξοτάτην στέγναν, τὴν ὁποίαν καὶ περιεκόμενον.

Εἷς τινα ὁμῶς ἀπόστασιν, πρὸς Δυσμάς, ἐκτείνεται μέγας κῆπος, ἡ πρὸς τὸν ὁποῖον ὁδὸς εἰς παλαιὸν Τουρκικὸν ἐγγραφον τοῦ ἰδικοῦ μας ἔτους 1706, φέρει ἠλλοιωμένον γλωσσικῶς τὸν ὄρον καὶ τοῦ Παραδεισίου καὶ τῆς Ἀκαδημίας: «Ραδῆσι-Καθήμα».

Ὁ κῆπος αὐτὸς τερματίζεται διὰ σειρᾶς κυπαρίσσων. Ὑψηλοτέρας καὶ πυκνοτέρας αὐτῶν εἶναι ἀδύνατον νὰ συναντήσῃ τις εἰς τὴν Ἀττικὴν τοῦλάχιστον.

Εἶναι ἀφάνταστος ἡ ἐπιβολὴ των, ὅπως εἶναι μάλιστα τοποθετημένα, ἐν πενθίμῳ παρατάξει.

Τὰ κυπαρίσσια αὐτὰ εἶναι καθ' ὅλα ἄξια νὰ σκιαῶσιν τὸν τάφον τοῦ Πνεύματος.

ΠΑΘΟΛΟΓΙΑ. — Περὶ νέου τινὸς κλινικοῦ σημείου τοῦ καρκίνου τοῦ μαστοῦ, ὑπὸ κ. Γ. Φωκᾶ.

Πρὸ δύο περιήπου ἐτῶν παρατηρῶ νέον τι σημεῖον κλινικὸν τοῦ καρκίνου τοῦ μαστοῦ, τὸ ὅποσον νομίζω ἐνδιαφέρον νὰ ἀνακοινώσω, καθότι εἰς οὐδὲν σύγγραμμα ἀναγράφεται τοῦτο καὶ καθόσον δὲ τοῦλάχιστον γνωρίζω οὐδεὶς τῶν χειρουργῶν χρησιμοποιοεῖ αὐτό. Τὸ σημεῖον τοῦτο συνίσταται εἰς τὴν ἀνύψωσιν τοῦ μαστοῦ καὶ τὴν εἰσῶσιν τῆς θηλῆς ἢ ἄλλου σημείου τῆς μαζικῆς χώρας κατὰ τὴν παρακωλυομένην σύσπασιν τῶν θωρακικῶν μυῶν. Τὸ σημεῖον τοῦτο δὲν εἶναι ψηλαφητόν, εἶναι ὀρατόν.

Τὸ ἱστορικὸν τῆς παρατηρήσεως ταύτης ἔχει ὡς ἑξῆς:

Ἀνέκαθεν οἱ χειρουργοὶ συνηθίζουσιν νὰ ἐξετάζουσιν τὸν ὑποτιθέμενον καρκίνον τοῦ μαστοῦ διὰ τῆς ψηλαφήσεως. Ὅπως δὲ καθορίσουσιν τὰς σχέσεις τῆς ὀπισθίας ἐπιφανείας τοῦ ὄγκου πρὸς τὴν ἀπονεύρωσιν καὶ τὸν μεῖζονα θωρακικὸν ψηλαφοῦν τὸν